ROK II STYCZEŃ 1938 NR 1

PRZEGLĄD DEWIZOWY

MIESIĘCZNIK

Redaktor
STANISŁAW ETTINGER
Adwokat

TREŚĆ NUMERU:

KSIĘGARNIA POWSZECHNA
DZIEŁ PRAWNICZYCH I EKONOMICZNYCH
WARSZAWA — PLAC NAPOLEONA 1

Uruchomienie polskich należności w krajach wolno-dewizowych

Polska reglamentacja dewizowa nie objęła polskich należności za granicą, powstałych przed 27 kwietnia 1936 r., a więc między innymi wkładów bankowych, depozytów, wierzytelności itp. O ile chodzi o należności, powstałe po 27 kwietnia 1936 r., tj. po wprowadzeniu reglamentacji dewizowej, to Dekret dewizowy w art. 10 wprowadził w zasadzie obowiązek zaofiarowania tych należności celem odprzedaży w Banku Polskim lub w bankach dewizowych. Jednakże przepis powyższy ujęty został jako norma blankietowa, treść i granice której określone miały być przez rozporządzenia wykonawcze. W rozporządzeniu Ministra Skarbu z 24 lipca 1936 r. (D. U. R. P. nr 57 poz. 419) umieszczony został rozdział VI, zatytułowany: „Obowiązek zaofiarowania należności zagranicznych". Przepisy zawarte w tym rozdziale ustanawiają obowiązek zaofiarowania należności zagranicznych tylko z tytułu zapłaty za wyeksportowany za granicę towar, oraz z tytułu sprzedaży lub zastawu za granicą papierów procentowych i dywidendowych oraz kuponów od tych papierów.

Wobec ustalenia w powyższy sposób granic obowiązku zaofiarowania do skupu należności zagranicznych, wszelkie nie objęte rozporządzeniem należności, nawet powstałe po 27 kwietnia 1936 r., obowiązkowi odprzedaży nie podlegają.

Aczkolwiek z treści Dekretu dewizowego i rozporządzenia wykonawczego wynika, że reglamentacja dewizowa nie dotknęła polskich należności za granicą, z wyjątkami wyżej wymienionymi, dotyczącymi odprzedaży pewnych kategorii należności, to jednak Komisja Dewizowa w drodze interpretacji zajęła stanowisko, że dyspozycja przez osoby zamieszkałe w kraju ich zagranicznymi należnościami, nawet nie podlegającymi obowiązkowi odprzedaży, i zupełnie niezależnie od daty powstania tych należności — wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej. Powyższe stanowisko Komisji Dewizowej jest jednak krytykowane co do swej trafności i zgodności z Dekretem dewizowym (por. — Stanisław Ettinger — „Obrót nieruchomościami i hipotekami w świetle przepisów dewizowych", str. 20 i nast.).

W ogólności więc można powiedzieć, że w obecnym stanie

polskiej reglamentacji dewizowej należności polskie za granicą, z wyjątkiem należności eksportowych i za sprzedaż walorów, nie zostały przez tę reglamentację objęte. Pod tym względem polska reglamentacja dewizowa jest liberalniejsza od ustawodawstw dewizowych szeregu innych państw (j. np. Italia, Niemcy). Polski ustawodawca dewizowy słusznie, co trzeba podkreślić, ocenił sytuację, gdyż nieobjęcie reglamentacją dewizową zagranicznych należności nie spowodowało poważniejszych skutków ujemnych dla polityki walutowej, a pozwoliło uniknąć szeregu ujemnych konsekwencyj. Takimi ujemnymi konsekwencjami reglamentacji należności zagranicznych, tj. bądź obowiązku rejestracji, zakazu dysponowania, bądź wreszcie w najostrzejszej formie — a więc obowiązku sprowadzenia do kraju i odprzedaży, są: retorsja zagranicy, demoralizacja obywateli, którzy dokonywać będą czynności, mających na celu ukrycie i zakonspirowanie swych należności za granicą, spekulacja i rozpowszechnianie panicznych wiadomości co do rzekomego pogorszenia się stanu waluty, wobec konieczności reglamentacji należności zagranicznych, a przede wszystkim mała skuteczność reglamentacji należności zagranicznych, która spowodowała np. w Niemczech konieczność wprowadzenia w postaci sankcji za ukrywanie należności zagranicznych — kary śmierci.

Z tych wszystkich względów należy przyjść do wniosku, że wprowadzenie reglamentacji polskich należności zagranicznych byłoby niecelowe, a jak można sądzić z poprawiającego się stanu gospodarczego i walutowego w kraju, niepotrzebne.

Nie oznacza to bynajmniej, by polityka walutowa Polski miała zrezygnować z pewnych możliwości i szans uaktywnienia tych należności dla gospodarstwa krajowego. Zdaje się nie ulegać wątpliwości, że większość kapitałów polskich w krajach wolno-dewizowych ma charakter w pierwszym rzędzie tezauryzacyjny, następnie w o wiele mniejszym stopniu inwestycyjny, zaś tylko drobna część tych kapitałów jest zaangażowana w obrocie, dotyczącym pośrednio lub bezpośrednio gospodarstwa krajowego. Kapitały te przeważnie bojaźliwe z rozmaitych względów, a w szczególności z powodu obaw dewaluacji, które w powolnym tempie tylko ustępują wobec oczywistego i widocznego wzmocnienia podstaw waluty polskiej, w drobnym tylko stopniu imigrują do kraju. Również odgrywa tu rolę pra-

gnienie posiadania przez szereg osób niekontrolowanego zapasu waluty obcej za granicą, bądź dla celów osobistych (wyjazdy), bądź też ze względu na ewentualną późniejszą emigrację z Polski.

Pozyskanie tych kapitałów, chociażby tylko czasowo, dla gospodarstwa krajowego przyniosłoby korzyść nie tylko dla waluty polskiej, ale wzmocniłoby również tętno gospodarcze w kraju, tak niezasobnym w kapitał, jak Polska.

Jak już zaznaczono, wszelkie przymusowe zarządzenia, mające na celu reemigrację polskiego kapitału z zagranicy, byłyby zawodne, a nawet w pewnym stopniu szkodliwe, dlatego też jesteśmy przeciwnikami tych środków, natomiast uważamy, że o ile zostanie stworzona sytuacja, przy której interes ekonomiczny polskich posiadaczy zagranicznych należności będzie przemawiał za ściągnięciem tych należności do Polski i gdy zostanie przezwyciężona wyżej wspomniana lękliwość, to polskie kapitały z zagranicy zaczną same reemigrować.

Doświadczenia ostatnich kilku lat, a w szczególności ruch kapitałów francuskich, poucza, jak wielkie znaczenie mają w tej dziedzinie momenty psychologiczne. Jesteśmy zdania, że właśnie obecnie zaistniał w Polsce szereg warunków, które w sumie składają się na „klimat" przychylny dla reemigracji kapitałów. Warunkami tymi są w szczególności: 1) wzmocnienie podstaw waluty, 2) ożywienie w przemyśle i handlu, 3) zrównoważenie bilansu handlowego i 4) powolnie lecz stale postępująca reforma wymiaru podatków zapobiegająca dowolności władz wymiarowych.

Tę sytuację należałoby wykorzystać i usunąć, w miarę możliwości, ostatnią przeszkodę, krępującą imigrację kapitałów. Przeszkodą tą jest wynikający z reglamentacji dewizowej zakaz wywozu środków płatniczych za granicę, który dotyka również wywozu polskich kapitałów, przywiezionych z zagranicy.

Należałoby więc poddać rewizji powyższy zakaz w stosunku do imigrujących polskich kapitałów. Przy tej rewizji należy szukać rozwiązania możliwie dogodnego dla gospodarstwa krajowego, a jednocześnie wygodnego dla osób, kapitały przywożących.

W pierwszym rzędzie należy popierać imigrację tych kapitałów, co do których można z góry ustalić, że zaangażowane zostaną w kraju na czas dłuższy. Powinny być wydane prze-

pisy, gwarantujące osobom zamieszkałym w kraju, a ściągającym swe kapitały z zagranicy do Polski i odprzedającym je Bankowi Polskiemu lub bankom dewizowym, swobodny wywóz tych kapitałów w terminie nie krótszym, niż z góry przez te osoby podanym. Można ustanowić pewny minimalny okres czasu (3—6 miesięcy), przed upływem którego sprowadzony kapitał nie może być z powrotem wywieziony. Ponadto można przewidzieć, że wywiezieniu podlega tylko waluta po pewnym potrąceniu, przy czym wysokość tego potrącenia może być uzależniona od okresu pozostawania kapitału w Polsce. (Np. potrąca się 15%, o ile kapitał pozostanie w Polsce 3—6 miesięcy, zaś potrącenie to zmniejszać się będzie o 1% za każde dalsze 3 miesiące). Oczywiście żadne odsetki, dywidendy i korzyści od wprowadzonego kapitału transferowi nie powinny podlegać.

Należy przypuszczać, że osoby zainteresowane chętnie będą korzystać z możliwości przywozu pieniędzy do kraju, z chwilą otrzymania wyżej wymienionych gwarancyj. Pieniądze te w szeregu wypadków pozostaną w kraju, a mianowicie w tych wypadkach, gdy bądź zostaną przez wprowadzającego stracone lub związane w wyniku prowadzonych interesów, bądź gdy sprowadzony kapitał będzie przynosił większe korzyści w kraju niż za granicą.

Należy jednak zwrócić uwagę na bardzo poważne niebezpieczeństwo przy wprowadzeniu możności wywozu przywiezionych kapitałów z zagranicy. Niebezpieczeństwem tym jest możność dokonywania niedopuszczalnych przekazów za granicę, a mianowicie, że zamiast osoby, która kapitał wwiozła, wywiezie go osoba, nie mająca ku temu tytułu. W ten sposób może stworzyć się pole dla niedozwolonej i szkodliwej spekulacji oraz zmniejszone zostaną szanse pozostawienia sprowadzonych kapitałów w Polsce na stałe. Temu niebezpieczeństwu można przeciwdziałać bądź przez zlecenie kontroli nad użyciem sprowadzonych kapitałów bankom dewizowym, bądź też przez postawienie granicy w czasie, w którym korzystać wolno z uprawnienia wywozu kapitału. O ile chodzi o sposób wprowadzenia przepisów, regulujących przywóz i wywóz polskich kapitałów z zagranicy, to uważamy, że przepisy te winny być wydane w formie rozporządzenia Ministra Skarbu, podobnie jak przepisy o pożyczkach, zaciąganych za granicą w zagranicznych środkach płatniczych z 8 listopada 1937 r. Wydawanie przez

Komisję Dewizową zezwoleń w granicach jej uprawnień — zdaniem naszym — nie wystarczy z powodu możności odwoływania tych zezwoleń w każdym czasie, podczas gdy odwołanie rozporządzenia, dotyczącego takich spraw, jak wyżej wymienione, z mocą wsteczną wydaje się nie do pomyślenia.

Niewątpliwie omawianemu projektowi można przeciwstawić zarzut, że stwarza przywileje dla kategorii osób, która wbrew patriotycznemu obowiązkowi wywiozła pieniądze za granicę w czasach przedreglamentacyjnych. Jednakże doświadczenia innych krajów i nasze uczą nas, że odwołanie się do obowiązku patriotycznego, o ile chodzi o ruch kapitałów, mający charakter międzynarodowy i wyłącznie koniunkturalny, jest nieskuteczne. Zresztą projekt nie stwarza żadnego przywileju w porównaniu ze stanem obecnym, a przeciwnie domaga się pewnej ofiary w postaci obowiązku pozostawienia w kraju pewnej części wprowadzonych kapitałów.

Z Ministerstwa Skarbu

NOWI AGENCI DEWIZOWI.

Na mocy obwieszczenia Ministra Skarbu z dnia 20 listopada 1937 r. (Monitor Polski z 3.XII.1937 r. nr 279, poz. 432) udzielono uprawnień agentów dewizowych następującym instytucjom:

1) Dom Bankowy Schütz i Chajes we Lwowie,
2) Bank Ludowy, Spółdzielnia z odp. nieogr. w Lublińcu,
3) Spółdzielczy Bank Udziałowy, Spółdz. zarej. z ogr. poręką w Dukli,
4) Chrześcijański Bank Spółdzielczy w Nowo-Święcianach,
5) Towarzystwo Kredytowe Spółdzielcze z ogr. odp. w Budzanowie,
6) Towarzystwo Zaliczkowe, Spółdzielnia zarej. z nieogr. odpow. we Frysztaku,
7) Kasa Stefczyka, Spółdzielnia z nieogr. odp. w Turce n/Stryjem,
8) Komunalna Kasa Oszczędności miasta Poznania w Poznaniu,
9) Komunalna Kasa Oszczędności pow. Słonimskiego w Słonimie,

10) Komunalna Kasa Oszczędności powiatu nowotarskiego w Nowym Targu,
11) Komunalna Kasa Oszczędności miasta Środy w Środzie,
12) Komunalna Kasa Oszczędności pow. święciańskiego w Święcianach,
13) Komunalna Kasa Oszczędności pow. wilejskiego w Wilejce.

Z Komisji Dewizowej

Warszawa, dnia 27 listopada 1937 r.

OKÓLNIK nr 46

w sprawie pożyczek zagranicznych.

W celu zapewnienia osobom, chcącym korzystać z uprawnień nadanych rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 8 listopada 1937 r. w sprawie pożyczek zaciąganych za granicą w zagranicznych środkach płatniczych (D. U. R. P. nr 79, poz. 576), sprawnego i terminowego wykonywania przez banki zwrotu sum dłużnych za granicę, Komisja Dewizowa wydaje bankom następującą instrukcję:

1. Oddziały Banku Polskiego i banki dewizowe będą wszystkie zgłoszenia dotyczące pożyczek zagranicznych, składane im w myśl § 2 pkt. 3 powyższego rozporządzenia, przyjmować każdorazowo — z okazji odsprzedaży walut z pożyczki — na specjalnych drukach „Zgłoszenie pożyczki zagranicznej“, których na żądanie dostarczy Bank Polski.

Druki te składające się z trzech części, wypełnione być winny przez kalkę pismem maszynowym i podpisane na wszystkich trzech częściach przez pożyczkobiorcę. Część pierwszą bank zatrzymuje, drugą wydaje — po podpisaniu przez siebie zgłaszającemu, a trzecią wysyła niezwłocznie do Komisji Dewizowej.

„Zgłoszenia“ winny być przez bank zaopatrywane kolejno w numery bieżące, począwszy od numeru pierwszego.

2. Banki winny przy przyjmowaniu zgłoszeń zwrócić szczególną uwagę na okoliczność, czy odprzedane im zagraniczne środki wpłynęły z zagranicy.

Dla uwiarygodnienia zawartych w „zgłoszeniu“ danych, dotyczących warunków pożyczki, winien zgłaszający okazać bankowi umowę pożyczkową, korespondencję itp. Bank dokumenty te zwraca klientowi.

3. O ile na pokrycie lub zabezpieczenie zaciągniętej pożyczki zagranicznej pożyczkobiorca obowiązany jest wysłać za granicę weksle, banki mogą to uczynić z polecenia pożyczkobiorcy bez specjalnego zezwolenia Komisji Dewizowej, zamieszczając na wekslu „klauzulę e“, przewidzianą w ustępie II okólnika Komisji Dewizowej nr 26.

Przekazy na wykup takich weksli mogą być dokonywane z zachowaniem przepisów punktu 8-ego niniejszego okólnika.

4. W razie, gdy termin pożyczki nie został z góry określony, lecz uzależniony jest od wypowiedzenia, należy w rubryce „termin zwrotu“ podać umówiony okres wypowiedzenia.

5. O wypowiedzeniu pożyczki lub też odroczeniu przez pożyczkodawcę terminu jej zwrotu, pożyczkobiorca zawiadamia bank, który winien klientowi potwierdzić odebranie tego zawiadomienia na pozostającej w posiadaniu klienta części II „zgłoszenia“ i odnotować je na swoim egzemplarzu oraz donieść o tym Komisji Dewizowej.

6. Zagraniczne środki płatnicze, odprzedane bankowi jako wpływ z pożyczki, może bank na wyraźną pisemną zgodę klienta, który dane środki płatnicze odprzedał, zaliczyć na poczet należności pożyczkobiorcy za wyeksportowany za granicę towar i wydać odpowiednie zaświadczenie walutowe pod warunkiem zgłoszenia Komisji Dewizowej pokrycia w ten sposób danej pożyczki zagranicznej.

7. Pokrycie częściowe lub całkowite zobowiązań z pożyczki przez przekaz za granicę lub jej zaliczenie jako waluty eksportowej bank winien odnotowywać na części I i II zgłoszenia, a przy całkowitym pokryciu winien odebrać klientowi znajdującą się u niego część II. W razie zgubienia przez klienta części II, przekazu lub zaliczenia na walutę eksportową może bank dokonać za pobraniem od osoby, która podpisała zgłoszenie, pisemnej deklaracji o zgubieniu wydanego przez bank poświadczenia „„zgłoszenia“. Odebraną od klienta część II lub deklarację banki odsyłają do Komisji Dewizowej.

W razie wpływu i odprzedaży walut z pożyczki w kilku ratach, a zatem przyjęcia przez bank kilku zgłoszeń dotyczących tej samej pożyczki, bank winien przy przekazywaniu odsetek od całej sumy pożyczkowej lub przy zwrocie kapitału w części przekraczającej sumę poszczególnych zgłoszeń, domagać się przedłożenia przez pożyczkobiorcę również pozostałych części II i odnotować wykonanie przekazu również na pozostałych egzemplarzach.

8. Przekazów zagranicznych tytułem zwrotu kapitału pożyczki lub odsetek dokonywać może bank, który skupił waluty, pochodzące z pożyczki i zarejestrował zgłoszenie, i to tylko w tej samej walucie i tego samego rodzaju środkach płatniczych, jak otrzymane, a inny bank dewizowy tylko na podstawie pisemnego upoważnienia banku pierwszego — oczywiście za odnotowaniem na odwrocie części II zgłoszenia. W piśmie tym bank upoważniający winien równocześnie potwierdzić, że w ewidencji swojej na części I odnotował odnośny przekaz.

9. Okólnik niniejszy nie dotyczy lokat otrzymanych przez banki dewizowe z zagranicy, które księgowane są na zasadzie okólnika Komisji Dewizowej nr 31 — na rachunkach zagranicznych wolnych w walutach obcych „nowych“.

WZÓR FORMULARZA O ZGŁOSZENIU POŻYCZKI ZAGRANICZNEJ

(Druk Banku Polskiego nr 477).

. . . ., dnia . . . .
Nazwa banku dewizowego
Nr bieżący zgłoszenia . . . .

ZGŁOSZENIE
otrzymanej pożyczki zagranicznej.

Nazwisko pożyczkobiorcy: . . . .
Adres „ . . . .
Nazwisko pożyczkodawcy: . . . .
Adres i kraj zamieszkania pożyczkodawcy: . . . .
Suma i nazwa zagranicznych walut, pochodzących z pożyczki i odprzedanych bankowi: . . . .
Rodzaj środków płatniczych: . . . .
Data odprzedaży: . . . .
Stopa procentowa i okresy obliczania odsetek: . . . .
Inne koszty pożyczki: . . . .
Termin zwrotu pożyczki: . . . .
„ płatności odsetek: . . . .
Okazane przez zgłaszającego dowody: . . . .
Uwagi (inne warunki pożyczki, zabezpieczenie itp.): . . . .
Zgłoszenie odebrał i dane powyższe z okazanymi . . . .
dokumentami porównał dnia . . . .
. . . .
Pieczątka i podpis banku dewizowego
. . . .
Podpis pożyczkobiorcy:

POŻYCZKOBIORCA DOKONAŁ NASTĘPUJĄCYCH ZGŁOSZEŃ DODATKOWYCH:

a) wypowiedzenie pożyczki na termin . . . .
b) odroczenie terminu płatności pożyczki do dnia . . . .
c) inne zmiany warunków pożyczki . . . .

Data i podpis pod pieczątką banku dewizowego:

Uwaga Redakcji: Formularz składa się z trzech jednobrzmiących części do pisania przez kalkę. Część I przeznaczona jest dla banku, II — dla zgłaszającego pożyczkę, a III — dla Komisji Dewizowej. Do III części dodany jest odcinek pokwitowania Biura Komisji Dewizowej następującej treści:

Warszawa, dnia . . . . 193 . . . r.

Do Banku . . . .

Komisja Dewizowa potwierdza odbiór „zgłoszenia pożyczki zagranicznej", złożonego Panom przez . . . . dnia . . . .
(nr bieżącego zgłoszenia . . . . z dnia . . . .)

Biuro Komisji Dewizowej

Na odwrocie każdej części znajdują się następujące rubryki:

Zobowiązania z pożyczki pokryte zostały

Data	Suma	Tytuł (spłata kapitału, odsetek, kosztów	Sposób pokrycia	Pieczątka i podpis Banku

OKÓLNIK Nr 25,

dotyczący zakładów ubezpieczeniowych.

Ukazało się w dniu 4 grudnia 1937 r. wydanie II okólnika nr 25, dotyczącego zakładów ubezpieczeniowych.

Okólnik ten zawiera następujące rozdziały:

A) Obroty z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich, w szczególności przewozowych oraz ubezpieczeń samochodów od uszkodzenia i od odpowiedzialności cywilnej.

B) Obroty z tytułu reasekuracji biernej.

C) Obroty w zakresie reasekuracji czynnej.

D) Postanowienia ogólne.

E) Prowadzenie rachunków kontrahentów zagranicznych.

F) Przepisy wykonawcze dla banków dewizowych.

G) Nadzór.

Poprzedni okólnik nr 25 z dnia 27 lipca 1936 r. przestał obowiązywać.

Z powodu braku miejsca w numerze niniejszym okólnik będzie drukowany w jednym z numerów następnych.

Ze Związku Banków w Polsce

Warszawa, dnia 23 września 1937.

OKÓLNIK nr 74.

Dot.: sprawy dewizowe (potwierdzenia banku dewizowego o wpływie waluty eksportowej).

Na życzenie PIR zwraca się uwagę na konieczność ściślejszego przestrzegania następujących wskazówek:

1) Potwierdzenia o wpływie waluty eksportowej winny być wystawiane przez banki dewizowe wyłącznie na urzędowych blankietach, a mianowicie albo na odcinku V potwierdzeń banku dewizowego, albo też przy zaliczkach na tzw. potwierdzeniach banku dewizowego o zaofiarowanej do skupu zaliczki na wywóz jeszcze niedokonany (wzór 6923).

2) Przy wystawieniu potwierdzeń walutowych za weksle, pochodzące z eksportu, należy postępować ściśle według zasad, zawartych w p. 3 okólnika nr 38 Związku Banków w Polsce.

3) W potwierdzeniach walutowych należy wymieniać całą sumę, którą bank otrzymał w złotych, a w miarę możliwości również w walucie obcej, — bez potrącenia kosztów, zaliczonych przez bank dewizowy, np. z tytułu prowizji za inkaso.

4) Przypomina się zarządzenie, według którego banki dewizowe, wystawiające potwierdzenia walutowe o zaofiarowaniu waluty eksportowej, pochodzącej ze środków płatniczych, przywiezionych przez cudzoziemców do Polski, — winny zapisywać sumy, zużyte na cele eksportowe, w potwierdzeniach o przywozie pieniędzy w sposób trwały i uniemożliwiający nadużycia; po całkowitym wyczerpaniu sum potwierdzenia te bank winien zatrzymać w swych aktach.

5) Odcinki górne nr V potwierdzeń banku dewizowego należy przesyłać do PIR bezzwłocznie po ich wypełnieniu.

6) Jeżeli wpływ waluty eksportowej przekracza sumę, wymienioną w fakturze eksportera, bank dewizowy nie powinien odmawiać wystawienia potwierdzenia o wpływie waluty eksportowej na całą kwotę faktycznie otrzymaną.

Warszawa, dnia 1 października 1937.

OKÓLNIK nr 75.

Niniejszym podajemy do wiadomości, że Komisja Dewizowa pismem do Związku Banków w Polsce z dnia 29 września 1937 r. Nr 15249/JP/UN udzieliła bankom dewizowym generalnego zezwolenia — aż do odwołania — na wysyłanie zagranicę bez specjalnego zezwolenia z polecenia właścicieli rachunków zagranicznych wolnych i na ciężar tych rachunków czeków własnych tych banków, opiewających na złote, płatnych w kraju, które zaopatrzone zostały w klauzulę „b“ z okólnika Komisji Dewizowej Nr 26 („zezwolono na wysłanie zagranicę i zapisanie równowartości po wpływie na rachunek zagraniczny wolny“).

Warszawa, dnia 20 października 1937.

OKÓLNIK nr 76.

Dot.: (uzupełnienie okólnika Nr 74).

W uzupełnieniu naszego okólnika Nr 74 z dnia 23 września 1937 r. podajemy do wiadomości, że

Przepis pkt. 1) okólnika, dotyczy obowiązku potwierdzenia wpływu waluty eksportowej wyłącznie na urzędowych blankietach, nie dotyczy potwierdzeń uzyskiwanych przez eksporterów produktów naftowych (kontrolowanych przez Polski Eksport Naftowy), Polską Konwencję Węglową, Dyrekcję Naczelną Lasów Państwowych, Bank Cukrownictwa, Zjednoczone Fabryki Związków Azotowych w Mościcach i Chorzowie, Związek Eksportowy Polskich Hut Żelaznych odnośnie wpływów dewizowych w ramach autonomii dewizowej, oraz członków Polskiego Związku Eksporterów Bekonu i Artykułów Zwierzęcych odnośnie wpływów dewizowych odprowadzonych na rachunek specjalny Związku w Państwowym Banku Rolnym (r-k nr 603).

Powyższe wpływy dewizowe mogą być potwierdzane nie na urzędowych blankietach Instytutu, gdyż wymienione instytucje przesyłają do PIR specjalne zestawienia, według wzorów ustalonych z Instytutem.

Warszawa, dnia 23 października 1937 r.

OKÓLNIK nr 77.

Dot.: sprzedaży zagranicznych środków płatniczych podróżnym.

Bank Polski Wydział Zagraniczny wystawia zaświadczenia następującej treści:

„Odpowiadając na wniosek Wp. z dnia . . . . . . w sprawie udzielenia Wp. zezwolenia na przekazanie do . . . . kwoty zł . . . . . . zawiadamiamy, że Komisja Dewizowa wydała decyzję przychylną dn. . . . . nr . . . ., zezwalając Wp. na przekazania do . . . . . kwoty zł . . . . . . (słownie . . . .) p. . . . . w drodze rozrachunku przez Bank Francusko-Polski (Ok. nr 28).

Przekaz powyższy może być wykonany za pośrednictwem jednego z Oddziałów Banku Polskiego lub jednego z banków dewizowych, za przedstawieniem niniejszego listu, na odwrocie którego odnotowywane będą data i kwoty poszczególnych przekazów.

Zezwolenie jest ważne do dnia . . . .".

Banki dewizowe mogą sprzedawać klientom zagraniczne środki płatnicze, wymienione w tych zaświadczeniach Banku Polskiego, są jednak zobowiązane do zatrzymania zaświadczeń w aktach po umieszczeniu na nich adnotacji o ilości zagranicznych środków płatniczych przez nie sprzedanych.

Warszawa, dnia 23 października 1937 r.

OKÓLNIK nr 78.

Dot.: przywozu papierów wartościowych w ruchu podróżnym.

Poniżej podajemy następujące wyjaśnienie Komisji Dewizowej z dnia 22 października r. b. nr 16306 JP./UN.:

W wypadkach gdy zagraniczny klient banku dewizowego zwraca się za jego pośrednictwem do Komisji Dewizowej o zezwolenie na przywóz papierów wartościowych do Polski w ruchu podróżnym, należy na wnioskach o zezwolenie na przywóz papierów wartościowych w sposób widoczny umieścić wzmiankę, zawierającą prośbę o wydanie zezwolenia na formularzu nr 447.

Warszawa, dnia 25 października 1937 r.

OKÓLNIK nr 79.

Dot.: okólnika nr 34 Komisji Dewizowej o transakcjach wiązanych.

1) Podaje się do wiadomości pismo Komisji Dewizowej nr 16439 JP/UN.:

Komisja Dewizowa upoważnia banki dewizowe, wymienione w zezwoleniach Związku Izb Przemysłowo-Handlowych (TOZ), do ustępowania innym bankom dewizowym wykonania przekazów w ramach odnośnego zezwolenia tytułem zapłaty za importowane towary.

Cesja upoważnienia winna nastąpić w formie imiennego zaświadczenia, adresowanego do banku dewizowego, który ma z niego korzystać i zawierać numer zezwolenia, kwotę przekazu, rodzaj towaru i inne warunki zawarte w zezwoleniu Związku Izb, jak np.: wymagane dokumenty, sposób i termin przekazu itp. Bank dewizowy, który wydaje zaświadczenie, winien odnotować to w swoich aktach, zaś bank wykonujący przekaz przechowa zaświadczenie przy odnośnym wniosku.

2) Bank dewizowe, wymienione w TOZ, będą wystawiały zaświadczenia, o których mowa w p. 1, na żądanie innego banku dewizowego w tych wypadkach, w których chodzi o wykupienie dokumentów towarowych, przysłanych innemu bankowi dewizowemu do inkasa, lub też w tych wypadkach, w których przekazujący nie mieszka w siedzibie banku, wymienionego w TOZ, oraz wreszcie dla stałej klienteli innego banku dewizowego, we wszystkich tych wypadkach za prowizją w wysokości 1‰, którą ponosi przekazujący bank dewizowy bez regresu do klienta.

3) W ramach towarowych transakcji wiązanych można przydzielać wzgl. wysyłać za granicę zagraniczne środki płatnicze w następujących formach:

a) czeków,, banknotów, przekazów natychmiast płatnych,

b) weksli,, wysłanych za granicę, zaopatrzonych w klauzulę „a“ (p. II okólnika nr 26),
c) otwarcia kredytów rembursowych.

Warszawa, dnia 26 października 1937 r

OKÓLNIK nr 80.

Dot.: rachunków walutowych tzw. „E“.

Poniżej podajemy do wiadomości treść listu wystosowanego przez Polski Instytut Rozrachunkowy do wszystkich firm, które otrzymały od Komisji Dewizowej zezwolenie na prowadzenie w banku dewizowym rachunku walutowego, tzw. „E“.

„W związku z udzielonym Panom przez Komisję Dewizową zezwoleniem nr . . . . . z dnia . . . . na prowadzenie w banku dewizowym rachunku w walucie zagranicznej i przekazywaniem na ten rachunek . . .% waluty, otrzymanej za towary eksportowane przez Panów, Polski Instytut Rozrachunkowy podaje do wiadomości, iż, w ramach powyższego zezwolenia, mogą być odprowadzane na rachunek walutowy „E“ również należności wpływające na rzecz Panów z zagranicy za eksport dokonany do Francji i Kolonii Francuskich.

Instytut zaznacza jednak, iż, w myśl przepisów okólnika nr 28 Komisji Dewizowej z dnia 1 i 12.IV. r. b., sumy przekazywane z rachunku walutowego „E“ z tytułu należności za import dokonany z Francji i Kolonii Francuskich, winny być rejestrowane w P. I. R. na podstawie każdorazowego wniosku, do którego należy dołączyć dokumenty uzasadniające przekaz (okólnik nr 14 K. D.).

Instytut wyjaśnia również, iż eksporter polski, dokonujący wywozu za granicę za dewizy i posiadający zezwolenie na prowadzenie rachunku walutowego „E“, może zlecać swym zagranicznym przedstawicielom lub spedytorom, by potrącali z zainkasowanych należności kwoty wyłożone przez siebie za eksportera z tytułu kosztów i opłat oraz własnej prowizji (tytuły wymienione w okólniku nr 6).

W przypadkach, gdy takie potrącenia nastąpią, eksporter posiadający rachunek walutowy „E“ winien odsprzedać bankowi dewizowemu całą niezmniejszoną o koszty ilość dewiz, odpowiadającą procentowi zastrzeżonemu w zezwoleniu na otwarcie rachunku walutowego „E“, a obliczoną od sumy „brutto“ waluty eksportowej. Natomiast wszelkie koszty potrącone być winny od tej części procentowej waluty eksportowej „brutto“, która w zezwoleniu została pozostawiona do dyspozycji eksportera.

Przykład: cena towaru eksportowanego cif miejsce zamieszkania odbiorcy wynosi wg. faktury i zaświadczenia walutowego 100, koszty transportu etc. wyniosą 6. Zezwolenie przewiduje dla eksportera na rachunek „E“ 30% — do odsprzedaży bankowi dewizowemu 70%. Te 70% muszą być odsprzedane bankowi w całości, koszty (6) pokryć winien w całości eksporter z 30%“.

Warszawa, dnia 9 listopada 1937 r.

OKÓLNIK nr 81.

Dot.: układu waloryzacyjnego Polsko-Niemieckiego.

Niniejszym podajemy do wiadomości, że Komisja Dewizowa pismem do Związku Banków w Polsce z dnia 28 października 1937 r. nr 16777/JP/UN wyjaśniła, że — w związku z polsko-niemieckim porozumieniem z dn. 17.X.1937 r. w sprawie uregulowania stosunków prawnych waloryzacyjnych (Dz. U nr 1/37, poz. 3) — osoby fizyczne i prawne, posiadające w Niemczech należności z tytułu zwaloryzowanych wierzytelności, podlegających rozliczeniu w myśl powołanego układu, — mogą polecać dłużnikom tych wierzytelności lub bankom niemieckim, do których należności zostały wpłacone na rachunek zablokowany, przekazanie należnej sumy do Preussische Staatsbank-Seehandlung w Berlinie na rachunek niemieckiego oddziału Polsko-Niemieckiej Komisji dla Rozrachunków Waloryzacyjnych celem objęcia jej rozrachunkiem.

Warszawa, dnia 18 listopada 1937 r.

OKÓLNIK nr 82.

Dot.: wniosków dewizowych.

Komisja Dewizowa wyjaśniła, że banki dewizowe winny żądać składania wniosków na formularzach Komisji Dewizowej, — prócz przypadków, w których wnioski przedstawiane są do decyzji Komisji Dewizowej, — również wtedy, gdy banki decydują same:

a) na podstawie upoważnienia, zawartego w Rozporządzeniu Ministra Skarbu z dn. 24 lipca 1936 r. np. w § 4;

b) na podstawie upoważnień Komisji Dewizowej.

Składanie wniosków obowiązuje między innymi:

1) przy zapisywaniu wpłat na rachunki szwajcarskie ogólne i reinwestycyjne;

2) przy uskutecznianiu przekazów w granicach upoważnień, ustalonych dla banków dewizowych okólnikiem Komisji Dewizowej nr 4 na koszty utrzymania i tytułem zapomóg;

3) przy sprzedaży zagranicznych środków płatniczych na cele podróżne bez względu na wysokość kwoty i bez względu na to, czy suma jest wypłacona w banknotach zagranicznych czy też w czekach podróżniczych (okólnik nr 45);

4) przy wypłatach z rachunków zablokowanych (np. szwajcarskich rachunków ogólnych i reinwestycyjnych).

Jeżeli wypełnienie wniosków, dotyczących rachunków zablokowanych, przez zleceniodawcę ze względu na jego nieobecność jest niemożliwe, wówczas wniosek wypełnia bank dewizowy, który rachunek prowadzi.

Natomiast składanie wniosków na przepisanych formularzach, wy-

danych przez Komisję Dewizową, jest zbędne, jeżeli zlecenie jest wykonywane drogą rozrachunku za pośrednictwem PIR'u (ZAHAN'u) i instytucja ta decyduje o wykonaniu zlecenia w granicach upoważnień Komisji Dewizowej (zawartych w okólnikach Komisji Dewizowej nr 43 i 44), np.:

1) przy przekazach dla ludności żydowskiej w Palestynie w granicach, ustalonych w rozdziale III okólnika Komisji Dewizowej nr 44;

2) przy wszystkich wpłatach z tytułów, wymienionych w rozdziale I okólnika Komisji Dewizowej nr 22 (III wydanie), w rozdziale I okólnika Komisji Dewizowej nr 35 (III wydanie) itp.

Dot.: okólnika Związku Banków nr 79.

W uzupełnieniu punktu 2 okólnika nr 79 ustala się minimum prowizji, przewidzianej w tym punkcie, na zł. 1.50 od zawiadomienia.

Warszawa, dnia 26 listopada 1937 r.

OKÓLNIK nr 83.

Dot.: sprawy dewizowe (rozrachunek z Bułgarią).

W związku z podpisaniem umowy płatniczej polsko-bułgarskiej, która weszła w życie z dniem 20 listopada 1937 r., zwracamy uwagę, że rozrachunek clearingowy z Bułgarią przejął Polski Instytut Rozrachunkowy.

Wobec powyższego, wpłaty od klientów polskich, dotyczące rozrachunku z Bułgarią, winny być przyjmowane nie na rachunek Polskiego Towarzystwa Handlu Kompensacyjnego, a na rachunek czekowy Polskiego Instytutu Rozrachunkowego na podstawie formularzy nr nr 101, 102, 108 i 111.

Warszawa, dnia 6 grudnia 1937 r.

OKÓLNIK nr 84.

Dot.: wywóz bilonu przy podróżach do Niemiec.

I. Niniejszem podajemy do wiadomości, że, w związku z uzupełnieniem okólnika Komisji Dewizowej nr 35, wydanym dnia 17 listopada 1937 r., Komisja Dewizowa pismem do Związku Banków w Polsce z dnia 3 grudnia 1937 r. nr 18051/JP/UN wyjaśniła, że:

1) przy wyjazdach do Niemiec w sprawach handlowych z prawa nabycia i wywozu niemieckich pieniędzy srebrnych do kwoty RM 30 mogą korzystać tylko te osoby, które nabyły na koszty wyjazdu czeki PIR'u, a zatem nabycie i wywóz niemieckich pieniędzy srebrnych może nastąpić tylko *dodatkowo* przy wywozie czeków PIR'u;

2) przy wyjazdach do Niemiec w sprawach innych, niż handlowe, prawo nabycia i wywozu niemieckich pieniędzy srebrnych do

kwoty RM 30 przysługuje osobom, korzystającym z akredytywy (przekazu) Banku Polskiego, tylko, o ile legitymują się osobnym pasportem zagranicznym, lub — przy pasportach zbiorowych — na jeden pasport zagraniczny.

II. Podajemy do wiadomości, że, w związku z wydaniem okólnika Komisji Dewizowej nr 17 w nowym brzmieniu, *przestaje obowiązywać okólnik Związku Banków w Polsce nr 46* z dnia 17 marca 1937 r.

Warszawa, dnia 14 grudnia 1937 r.

OKÓLNIK nr 85.

Dot.: weksle prolongacyjne na pokrycie transakcji z krajami clearingowymi.

Na życzenie Polskiego Instytutu Rozrachunkowego podajemy do wiadomości — wobec powtarzających się przypadków przyjmowania przez banki dewizowe weksli prolongacyjnych w zamian przesyłanych z zagranicy akceptów firm importowych krajowych — że na przyjęcie weksli prolongacyjnych, mających służyć jako pokrycie transakcji towarowych z krajami clearingowymi, oprócz zgody zleceniodawcy, winny banki posiadać piśmienną zgodę Polskiego Instytutu Rozrachunkowego.

Bez polecenia Instytutu banki dewizowe nie są uprawnione do przyjmowania weksli prolongacyjnych i wysyłania ich za granicę.

Warszawa, dnia 21 grudnia 1937 r.

OKÓLNIK nr 86.

Dot.: wpłaty przywiezionych walut na rachunki zagraniczne „Nowe“.

Poniżej podajemy do wiadomości treść pisma Komisji Dewizowej do Związku Banków w Polsce z dnia 17 grudnia 1937 r. za nr 19611/JP/JK:

„W związku z przepisami okólnika Komisji Dewizowej nr 31 rozdział I, punkt 2, Komisja Dewizowa zarządza co następuje:

Gdy cudzoziemiec wpłaca przywiezione ze sobą zagraniczne pieniądze na rachunek zagraniczny wolny w walutach obcych „Nowy“, — bank dewizowy winien od niego odebrać „zaświadczenie o przywozie pieniędzy i walorów“ i zachować w aktach; jeżeli w takich przypadkach ów cudzoziemiec zamierza pozostałe pieniądze i walory, wyszczególnione w powyższym zaświadczeniu, wywieźć z powrotem za granicę, — bank dewizowy wyda mu „zaświadczenie o wywozie“ w myśl przepisów okólnika nr 27.

Banki dewizowe obowiązane są o każdym przyjęciu na rachunek walutowy „Nowy“ pieniędzy, przywiezionych z zagranicy, zawiadomić pisemnie Komisję Dewizową, podając numer i datę zaświadczenia oraz nazwę urzędu celnego.

Powyższe zarządzenie o odbieraniu „zaświadczeń o przywozie“ należy stosować również wtedy, gdy cudzoziemiec zużywa część

przywiezionych pieniędzy zagranicznych na zapłatę waluty eksportowej.

Za Komisję Dewizową
(—) Mierzyński"

Warszawa, dnia 29 grudnia 1937 r.

OKÓLNIK nr 87.

Dot.: Clearing polsko-austriacki.

Wedle wyjaśnień, otrzymanych w Komisji Dewizowej, począwszy od dnia 1 stycznia 1938 r., należy umieszczać w zestawieniach, sporządzanych dla Komisji Dewizowej stosownie do okólnika nr 1, tylko obroty banknotami szylingowymi oraz szylingami, nabytymi za granicę za specjalnym zezwoleniem Komisji Dewizowej. Nie należy natomiast uwzględniać wpłat na rachunek Polskiego Instytutu Rozrachunkowego (PIR) w clearingu polsko-austriackim, wypłat na Wiedeń, nabytych od tego Instytutu, czeków i przekazów na Wiedeń, sprzedanych przez banki dewizowe w ramach rozdziału II okólnika nr 17 wydanie IV.

Informacje

Z kraju

BILANS HANDLU ZAGRANICZNEGO W LISTOPADZIE 1937 R.

Bilans handlu zagranicznego Rzeczypospolitej Polskiej i W. M. Gdańska przedstawia się w listopadzie 1937 r. według tymczasowych obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego następująco:

Przywóz — 281.327 ton wartości 108.044 tys. zł.
Wywóz — 1.382.801 ton wartości 111.061 tys. zł.
Dodatnie saldo w listopadzie 1937 r. wynosi więc 3.017 tys. zł.

BILANS BANKU POLSKIEGO ZA DRUGĄ DEKADĘ GRUDNIA 1937 R.

W ciągu drugiej dekady grudnia 1937 r. zapas złota w Banku Polskim wzrósł o 0,3 miln. zł. do 434,6 miln. zł., natomiast stan pieniędzy zagranicznych i dewiz spadł o 1,9 miln. zł. do 35,7 miln. zł.

Suma wykorzystanych kredytów zwiększyła się o 19,0 miln. zł. do 640,7 miln. zł., przy czym portfel wekslowy powiększył się o 24,3 miln. zł. do 581.7 miln. zł., stan pożyczek, zabezpieczonych zastawami, wzrósł o 0,9 miln. zł. do 25,1 miln. zł., natomiast portfel zdyskontowanych biletów skarbowych zmniejszył się o 6,2 miln. zł. do 33,9 miln. zł.

Zapas polskich monet srebrnych i bilonu wzrósł o 12,1 miln. zł. do 50,2 miln. zł.

Pozycje „inne aktywa“ i „inne pasywa“ uległy zmniejszeniu pierwsza o 4,6 miln. zł. do 254,1 miln. zł., druga zaś o 6,5 miln. zł. do 183,8 miln. zł.

Natychmiast płatne zobowiązania powiększyły się o 34,7 miln. zł. do 366,3 miln. zł.

Obieg biletów bankowych — w wyniku wyżej omówionych zmian— zmniejszył się o 8,7 miln. zł. do 1.005,0 miln. zł.

Pokrycie złotem wynosi 34,19 proc.

Od dn. 18 grudnia r. b. stopa dyskontowa — 4 i pół proc., stopa od pożyczek zastawnych — 5 i pół proc.

KONWERSJA ANGIELSKIEJ TRANSZY POŻYCZKI STABILIZACYJNEJ.

W dniu 16 grudnia 1937 r. ogłoszony został komunikat P.A.T. treści następującej:

Ministerstwo Skarbu ogłosiło w dn. 15 b. m. w Londynie warunki definitywnej konwersji, jakie rząd polski oferuje posiadaczom obligacji transzy funtowej 7 proc. pożyczki stabilizacyjnej z 1927 r. Według postanowień kontraktu pożyczka ta miała być spłacona do 1947 r., pozostało więc do spłaty jeszcze 10 lat. Nowe obligacje będą umarzane w ciągu 30 lat, tj. do 15 października 1966 r. Oprocentowania ich nominalne obniżone zostają z 7 na 4 i pół od sta rocznie. Kupony od transzy funtowej, płatne dotychczas w funtach lub dolarach według stałego stosunku 1 funt = 4,86 dol., będą obecnie płatne, analogicznie jak kupony transzy dolarowej pożyczki stabilizacyjnej, również w guldenach holenderskich, koronach szwedzkich, frankach szwajcarskich, lub frankach francuskich, stosownie do wyboru posiadacza. Wypłata kapitału nadal dokonywana będzie jedynie w funtach lub dolarach. Wskutek tego, że funt szterling zdewaluowany został w stosunku do swego pierwotnego parytetu do złota więcej niż np. gulden holenderski, lub frank szwajcarski, posiadacze obligacji transzy funtowej, podobnie jak posiadacze transzy dolarowej, korzystać będą przy wypłacie kuponów z pewnej premii walutowej, zależnie od układu kursu walut. Ponadto będą oni mieli zagwarantowaną wypłatę tytułem kuponów, jako minimum w zdewaluowanych funtach szterlingach, 5½ funta od stu funtowej obligacji rocznie. Kupon zaległy w dn. 15 października 1937 r. wypłacony będzie na nowej pod-

stawie tym posiadaczom obligacyj transzy funtowej, którzy wyrażą zgodę na definitywną konwersję swych obligacji na ustalonych wyżej warunkach.

Angielska rada posiadaczy obligacji pożyczek zagran. (Council of Foreign Bondholders) oraz agenci fiskalni tej pożyczki w Londynie tj. Lazard Brothers and Co. podkreślają zgodnie w komunikacie, że starannie zbadali całokształt sytuacji i że uważają warunki obecnie oferowane przez rząd polski pod każdym względem za zadawalające (fair) i polecają posiadaczom obligacji ich przyjęcie. Szczegółowe ogłoszenie techniki konwersji nastąpi możliwie niedługo.

Podkreślić należy, że posiadacz polski tysiącdolarowej obligacji pożyczki stabilizacyjnej, który skonwersował ją na 4 i pół proc. pożyczkę wewnętrzną 1937 r., pobiera obecnie od 7.415 zł otrzymanych obligacji i świadectw ułamkowych łącznie 333 zł i 67 gr rocznie tytułem odsetek, niezależnie od premii gotówkowej, otrzymanej w chwili konwersji. Posiadacz angielski Ł. 205,76 obligacji transzy funtowej, które odpowiadają obligacji tysiącdolarowej, otrzymywać będzie przy obecnym kursie guldena holenderskiego tytułem odsetek zł 328,05 rocznie. Co do samego kapitału, posiadacz polski otrzyma po 20 latach zwrot 7.415 zł, natomiast posiadacz angielski po 30 latach kwotę w funtach, odpowiadającą według obecnego kursu 5.584 zł.

OBNIŻKA STOPY PROCENTOWEJ BANKU POLSKIEGO.

Dnia 17 grudnia r. b. odbyło się pod przewodnictwem prezesa Banku Polskiego p. Wł. Byrki posiedzenie rady Banku Polskiego, na którym rada wysłuchała sprawozdania dyrekcji i komisji rady z działalności Banku w listopadzie oraz zatwierdziła przedstawiony przez dyrekcję budżet wydatków Banku na rok 1938.

Równocześnie rada Banku uchwaliła obniżyć stopę dyskontową Banku do 4 i pół procent i stopę od pożyczek, zabezpieczonych zastawem, do 5 i pół procent. Wymienione stopy obowiązywać będą od dn. 18 grudnia 1937 r.

ZMIANY W UKŁADZIE CLEARINGOWYM POLSKO-AUSTRIACKIM.

Ogłoszony został następujący komunikat „Iskry“:

Z dniem 1 grudnia 1937 r. funkcje Banku Polskiego w clearingu polsko-austriackim przeszły do Polskiego Instytutu Rozrachunkowego, przy czym główne zasady dotychczas obowiązujące nie uległy zmianom.

Z wpłat dokonanych na rachunek Polski w Austriackim Banku Narodowym będą wypłacane w Austrii w porządku chronologicznym wpłat uiszczonych w P. I. R., na rzecz Austrii, sumy według następującej kolejności: za koszty utrzymania do 250 zł miesięcznie; z reszty zaś wpływów 85 proc. przeznaczone będzie na pokrywanie należności towarowych, wypłacanych w Austrii, a 15 proc. będzie używane na koszty utrzymania ponad 250 zł miesięcznie, jak również należności z tytułu procentów od kapitałów, należności licencyjnych itp. Z ewentualnej nadwyżki wpłat po stronie austriackiej nad wpłatami po stronie polskiej, będą spłacane kapitały, co ze względu na znaczne zamrożenia Austrii w Polsce na razie nie wchodzi w rachubę.

Uwaga: Okólnik Komisji Dewizowej nr 17 (wydanie IV), uwzględniający zmiany w umowie rozrachunkowej z Austrią, został wydrukowany w nr 3 „Przeglądu Dewizowego“ z 1937 r. — str. 66.

Z zagranicy

ITALIA.

SYTUACJA WALUTOWA.

W dniu 17.XII.1937 doniósł PAT.:

Na posiedzeniu senatu min. finansów Thon di Revel wygłosił przemówienie, w którym stwierdził bezpodstawność sensacyjnych pogłosek o sytuacji waluty włoskiej, a zwłaszcza o rzekomym projekcie przestemplowania biletów bankowych. Minister oświadczył, że lir włoski wykazał wielką odporność. Od października 1936 r. do dziś utrzymał niezmienny stosunek do dolara, wyrażający się liczbą 19,02. Nie uległa również zmianie siła kupna lira nazewnątrz, czego dowodem są m. in. ostatnie poważne obstalunki Szwecji, która po raz pierwszy zamówiła w stoczniach włoskich dwa statki towarowe. W końcu minister stwierdził, że zapas złota w Banku Włoskim równa się zapasowi, jaki istniał dn. 5 października 1936 r.

NIEMCY.

POŻYCZKA WEWNĘTRZNA.

W dniu 17 grudnia 1937 r. PAT. doniósł:

Dziś wieczorem została rozpisana 4 i pół proc. pożyczka wewnętrzna w wysokości miliarda marek, przeznaczona na skonsolidowanie krótkoterminowych długów państwowych. Obligacje pożyczki w formie bonów skarbowych zostaną spłacone w ciągu 18 lat. Od 2 stycznia 1951 r. do 1956 r. $\frac{1}{6}$ część bonów skarbowych będzie wykupywana drogą losowania po cenie nominalnej. Rząd zastrzega sobie prawo wykupienia wszystkich, lub części bonów skarbowych już po upływie 5 lat. Z ogólnej sumy emisji 250 miln. zostało już pokrytych.

Konsorcjum pożyczkowe pod kierownictwem Banku Rzeszy wyłoży do subskrypcji pozostałych 750 miln. po kursie emisyjnym 98,75 proc. w dniach od 3 do 18 stycznia 1938 r.

Łącznie z obecnie rozpisaną pożyczką wewnętrzne zadłużenie Niemiec, gwarantowane przez Bank Rzeszy wynosić będzie, według urzędowych danych, 7.650 miln. mk. Z sumy tej wypada na lata 1934—1935 około 2,5 miliarda, na r. 1936 — 1,3 miliarda, na r. 1937 — 3,85 miliardy. Poza tym niemieckie prywatne zobowiązania objęte moratorium, wynoszą 42 miliardy mk.

KOLUMBIA.

Oficina de Control de Cambios y Exportaciones wydała w dniu 17 listopada 1937 r. zarządzenie nr 66, dotyczące trybu przydziału dewiz na zapłatę importowanych towarów.

JAPONIA.

Japońskie Ministerstwo Skarbu wydało w dniu 10 grudnia 1937 r. rozporządzenia, zaostrzające dotychczasowe przepisy dewizowe. W pierwszym rzędzie zakazana została sprzedaż zagranicznych walorów, jak również majątku, posiadanego za granicą przez osoby zamieszkałe w Japonii.

Orzecznictwo Karno-Dewizowe

Wyrok Sądu Najwyższego z 7 stycznia 1937 r. (3 K. 2033|36). Zb. Urz. Nr 108|1937

1. Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 26 kwietnia 1936 r. (Dz. U. poz. 249) w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą zagraża karą za sam fakt uchylenia się przed kontrolą dewizową bez względu na konkretne szkody dla chronionej przez rozporządzenie waluty.

2. Czek, opiewający na walutę zagraniczną, wystawiony i płatny za granicą podlega ograniczeniom dewizowym pow. rozporządzenia.

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu kasacji Gertrudy J. osk. z art. 8, 16 dekr. Prez. Rzplitej z 26 kwietnia 1936 r. (Dz. U. poz. 249) i art. 11 rozp. Min. Skarbu z 26 kwietnia 1936 r. (Dz. U. poz. 250) założonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 3 września 1936 r.

na mocy art. 529 k. p. k. kasację oskarżonej oddalił.

Uzasadnienie:

Kasacja oskarżonej zarzuca zaskarżonemu wyrokowi obrazę art. 1, 8 i 16 rozp. Prez. Rzplitej z 26 kwietnia 1936 r. w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą (Dz. U. poz. 249) przez nieuwzględnienie, że czek

wystawiony i płatny za granicą i opiewający na walutę zagraniczną nie jest dewizą w rozumieniu cytowanego rozporządzenia.

Stosownie do art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 26 kwietnia 1936 r. w sprawie obrotu pieniężnego z zagranicą środkami płatniczymi w rozumieniu tego rozporządzenia są między innymi czeki, przy czym czeki, opiewające na walutę zagraniczną i płatne za granicą stanowią środki płatnicze zagraniczne.

Wywóz za granicę środków płatniczych bez względu na ich walutę jest w myśl art. 8 cytowanego rozporządzenia zabroniony i ulega karze z art. 16 ustęp 1 tegoż rozporządzenia, natomiast osoby fizyczne i prawne, będące w posiadaniu należności zagranicznych, mają obowiązek zgłosić je do skupu Bankowi Polskiemu lub innym bankom dewizowym.

Skoro oskarżona znalazła się na obszarze Polski w posiadaniu czeku, opiewającego na walutę zagraniczną, wystawionego i płatnego za granicą, czek ten podlegał ograniczeniom dewizowym powołanego rozporządzenia.

Okoliczność, że waluta uzyskana ze zrealizowania czeku miała być użyta na terenie Rzeszy Niemieckiej miała tylko to znaczenie, że powinien był być zastosowany przepis § 12 rozporządzenia Ministra Skarbu z 26 kwietnia 1936 r. (Dz. U. poz. 250), którego to przepisu oskarżona jednak nie wykonała.

Zarzut kasacji, że operacja ze wspomnianym czekiem nie mogła odbić się ujemnie na rynku pieniężnym jest bez znaczenia, gdyż cytowane rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej zagraża karą za sam fakt uchylenia się od kontroli dewizowej bez względu na konkretne szkody dla chronionej przez rozporządzenie waluty.

Glosa.

Jak wynika z uzasadnienia wyroku, czyn zarzucany oskarżonej, polegający na zatajeniu przed kontrolą dewizową, dokonywaną przy przekroczeniu granicy państwa, czeku płatnego za granicą miał miejsce w czasie, gdy obowiązywało uchylone z dniem 1 sierpnia 1936 r. rozporządzenie Ministra Skarbu z 26 kwietnia 1936 r. o obrocie pieniężnym z zagranicą oraz o obrocie zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 250). Powyższe rozporządzenie nie przewidywało w odróżnieniu od nowego rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 24 lipca 1936 r. obowiązującego od 1 sierpnia 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 57 poz. 419) obowiązku zgłaszania organom celnym wywożonych środków płatniczych. Niemniej jednak już pod rządem dawnego rozporządzenia sam fakt posiadania przy sobie zagranicznych środków płatniczych i zatajenie tego faktu przed funkcjonariuszami kontroli granicznej stanowił karalne usiłowanie zakazanego przez art. 8 p. 1 dekretu dewizowego wywozu środków płatniczych za granicę. Wprawdzie w wyroku z dn. 22 lutego 1937 r. (3 K. 2438/36 Zb. Urz. Nr 253/37) SN uznał, że zaniedbanie obowiązku ścisłego deklarowania wysokości wywożonej sumy nie stanowiło przestępstwa przed wprowadzeniem tego obowiązku przez roz-

porządzenie Min. Skarbu z 24 lipca 1936 r., ale to ostatnie orzeczenie dotyczy jednak innego wypadku, a mianowicie niezgodnego z prawdą zadeklarowania przy przekroczeniu granicy wywożonych środków płatniczych poniżej rzeczywiście posiadanej lecz nie przekraczającej dozwolonej przez rozporządzenie maksymalnej wysokości.

Należy zaznaczyć, że ustęp uzasadnienia, że „osoby fizyczne i prawne, będące w posiadaniu należności zagranicznych mają obowiązek zgłosić je do skupu Bankowi Polskiemu lub innym bankom dewizowym", został zredagowany nieściśle i zbyt sumarycznie. Art. 10. przewidujący obowiązek zaofiarowania do skupu należności od zagranicy, stanowi zgodnie z p. 2 tego rozporządzenia normę blankietową, rozciągłość której określać mają rozporządzenia wykonawcze, miarodajne dla stanu faktycznego objętego wyrokiem. Dawne rozporządzenie Ministra Skarbu z 26 kwietnia 1936 r. przewidywało w §§ 19 i 20 obowiązek zaofiarowania do skupu jedynie należności za sprzedane za granicę towary, za sprzedane i zastawione za granicą papiery procentowe i dywidendowe oraz za kupiony od tych papierów.

Z piśmiennictwa

Dr Adam Mantel, Bronisław Matecki i Tadeusz Bielobradek. — Polskie Ustawodawstwo Dewizowe.

Ukazał się dodatek nr 1 do Polskiego Ustawodawstwa Dewizowego, zawierający materiał prawno-dewizowy za czas od sierpnia do grudnia 1937 r.

W dodatku podany został między innymi szereg wyjaśnień Komisji Dewizowej oraz Instrukcja Komisji Obrotu Towarowego o doręczaniu świadectw walutowych na wywóz towarów za granicę i do W. M. Gdańska.

Dodatek zawiera również krótkie wyjaśnienia autorów, dotyczące stosowania rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 8 listopada 1937 r. w sprawie pożyczek zaciąganych za granicą.

NASTĘPCZE ZEZWOLENIE DEWIZOWE.

Na tle dopuszczalności udzielania przez Komisję Dewizową t. zw. następczych zezwoleń dewizowych i wpływu tych zezwoleń na odpowiedzialność karną sprawcy naruszenia zakazów prawa dewizowego przed udzieleniem zezwolenia wywiązała się polemika na łamach Gazety Sądowej Warszawskiej (nr nr 27—28, 41 i 47 z r. 1937) pomiędzy p. Stanisławem Ettingerem i p. Władysławem-Janem Medyńskim. Zdaniem p. Ettingera, Komisja Dewizowa jest uprawniona do sankcjonowania czynności przez prawo dewizowe zakazane w drodze wydawania zezwoleń następczych, tj. ze skutkiem wstecznym, i że udzielenie takiego zezwolenia uchyla odpowiedzialność karną sprawcy. Prawo Komisji De-

wizowej udzielania zezwoleń następczych wynika między innymi expressis verbis z zatwierdzonego przez Ministra Skarbu regulaminu Komisji Dewizowej (Dz. Urz. Min. Sk. nr 26/1937, poz. 808). P. Medyński, opierając się na językowej interpretacji wyrazu „zezwolić“, jako, zdaniem autora, mogącego się odnosić tylko do przyszłości, uważa zezwolenie następcze za pozbawione znaczenia prawnego, a tym samym niemające żadnego znaczenia przy ściganiu karno-sądowym sprawcy czynu przez przepisy dewizowe zakazanego.

WAŻNOŚĆ ZOBOWIĄZAŃ WOBEC PRZEPISÓW DEWIZOWYCH.

W Przeglądzie Notarialnym nr 15—16 z 1937 r. ukazał się ciekawy artykuł dra Mariana Radwańskiego p. t. „Ważność zobowiązań wobec przepisów dewizowych“. W powyższym artykule autor wypowiada pogląd, że mogą istnieć umowy ważne pod względem cywilno-prawnym, aczkolwiek zawarte zostały bez wymaganego przez Dekret Dewizowy zezwolenia Komisji Dewizowej. Do rzędu tych umów zalicza autor umowy o świadczenia pieniężne w walucie obcej, które, aczkolwiek podlegają zakazowi z art. 5 w związku z art. 1 Dekretu Dewizowego, to jednak mogą być ważnie wykonane w drodze dozwolonego we wszystkich wypadkach z mocy art. 12 Dekretu wpłacenia równowartości świadczenia w walucie polskiej na rachunek wierzyciela w banku polskim wzgl. w banku dewizowym.

Pogląd autora nie wydaje się słusznym. Niezależnie już od tego, czy przepis art. 12 Dekretu Dewizowego może w ogóle być stosowany przy transakcjach, podpadających pod bezwzględny zakaz art. 5 Dekretu (Vogelfanger i Blei w swej „Reglamentacji Dewizowej i Towarowej“— str. 124 kwestionują tę możność), brak jest w treści tego artykułu podstaw do wyciągania takiego wniosku. Przepis art. 12 dotyczy z natury rzeczy samych świadczeń, nie poruszając kwestii zobowiązania, z którego świadczenie wynika i presumuje, że bądź samo zobowiązanie było w zgodzie z przepisami Dekretu, bądź wynika z zobowiązania powstałego przed wprowadzeniem reglamentacji dewizowej. Wobec wyraźnego i jednoznacznego zakazu art. 5 Dekretu zawierania wymienionych w art. 1) 2) umów w walucie obcej, umowy te winny być zgodnie z art. 56 Kod. Zob. uważane za nieważne z samego prawa. Natomiast zgadzamy się w zupełności z autorem, że umowy zakazane przez Dekret Dewizowy pod warunkiem uzyskania późniejszego zezwolenia Komisji Dewizowej są ważne, z tym jednak zastrzeżeniem, że wykonanie ich nie może nastąpić przed uzyskaniem zezwolenia.

WYDAWNICTWO i ADMINISTRACJA
KSIĘGARNIA POWSZECHNA
WARSZAWA, PL. NAPOLEONA 1
TEL. 6.70-15 – KONTO P. K. O. 21.153
Adres Redakcji
Warszawa, ul. Marszałkowska 137 m. 9
Tel. 5.38-88

PRENUMERATA KWARTALNA ZŁ 3.—

Druk. „Monolit“, Warszawa, Elektoralna 3, tel. 5.81-92.